

دانشگاه خوارزمی

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

رساله دکتری در رشته فقه و حقوق خصوصی

مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایبر

نگارش: حمزه کریمی

اساتید راهنما:

جناب آقای دکتر حسن بادینی

جناب آقای دکتر غفور خویینی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر حسین شفیعی فینی

دی ماه سال ۱۳۹۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ: _____
شماره: _____
پیوست: _____
واحد: _____

صور تجلسه دفاع رساله مقطع دکتری تخصصی (Ph.D) دانشکده حقوق و علوم سیاسی

به استحضار می‌رساند جلسه دفاع از رساله دکتری آقای حمزه گرمی به شماره دانشجویی ۹۳۴۳۵۲۹۰۴ رشته فقه و حقوق خصوصی

تحت عنوان مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایبری

در تاریخ ۱۳۹۸/۱۰/۱۷ ساعت ۱۴:۰۰ در محل سالن جلسات دانشکده حقوق و علوم سیاسی با حضور هیات محترم داوران در دانشگاه خوارزمی برگزار گردید و رای نهایی به شرح زیر است:

الف: نمره ~~۱۷~~ (شامل ۱۷ نمره از رساله و ۲ نمره از مقاله) با درجه عالی مورد تصویب اعضای کمیته قرار گرفت مقرر گردید دانشجو اشکالات ذکر شده توسط هیات داوران را در اسرع وقت برطرف نموده و به تایید برساند. ب: رساله از نظر هیات داوران دارای اشکالات اساسی به شرح پیوست می باشد و بنابراین مورد تصویب قرار نگرفت و دانشجو باید پس از رفع آن ها مجددا دفاع نماید.

۱- عالی (۱۶ - ۲۰) - ۲- خیلی خوب (۱۸ - ۱۸/۹۹) - ۳- خوب (۱۷ - ۱۷/۹۹) - ۴- متوسط (۱۶ - ۱۶/۹۹) - ۵- مردود (کمتر از ۱۶)

عضو هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
راهنما	حسن بادینی	دانشیار	
راهنما	غفور خونی	دانشیار	
مشاور	حسین شقیعی فینی	استادیار	
داور داخلی	سید علی خزائی	استادیار	
داور داخلی	مریم غنی زاده باقعی	استادیار	
داور خارجی	محمود کاظمی	دانشیار	

رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی
محمودولی مدرسین

مدیر گروه حقوق خصوصی

به نام دادار هستی بخش

سپاس خدای عزوجل را که از نیستی به بشر، هستی توام با کرامت تفضل نمود و قلم شعور را درید او افکند تا بر نگارین لوح زندگی اش آن چه می خواهد و می تواند بنگارد. شاکرم که ذیل عنایات بی کران حضرتش این طفیل ناچیز و نافرمان امید زندگانی یافت، شاکرم که به این حقیر توان نفس کشیدن و گام برداشتن در ذیل عنایتش را عطا نمود، سرافکنده ام که نتوانسته ام آن چنان که باید و شاید از کرامات او بهره گیرم و بشری عصیان پیشه و ناسپاس بوده ام، اما امید بخشش و عنایت از درگاه کریمی چون او را دارم که امیدی است بزرگ ولی به جا.

درود و رحمت می فرستم بر پیشگاه تمامی پیامبران و ائمه درگاه آن عزیز عزت بخش. سر تعظیم فرود می آورم بر خاک پای آنان که در راه برقراری عدالت گاه با خون خود و گاه با مداد خود مجاهدت ها نمودند و بر ضعیفانی چون من عزت سیراب شدن از وجودشان را عنایت فرمودند. بر خود وظیفه و تکلیف می دانم از تمامی معلمان و اساتید عزیزم که از روزهای ابتدایی به من شیوه آموختن، آموختند، سپاسگزاری نمایم. گرامی معلمان و اساتیدی، که یادشان روانم را تازه و مقصدم را افزون می کند، جمله اساتید دانشکده حقوق که افتخار شاگردی شان نصیب من شد و از محضرشان بهره ها بردم و توشه ها اندوختم؛ اساتید بزرگواری هم چون جناب آقای دکتر ابولحسن مجتهد سلیمانی و دکتر امیر وطنی که به راستی از الگوهای به یادماندنی ایمان و اخلاق هستند. همچنین تکلیف دارم از دو استاد عزیز و فرزانه سپاس ویژه داشته باشم؛ جناب آقای دکتر غفور خوئینی که در این رساله به عنوان استاد راهنمای دوم به اینجانب افتخار بهره مندی از وجودشان را عطا نمودند، و جناب آقای دکتر حسین شفیع فینی که عهده دار مشاوره این رساله بودند.

جناب آقای دکتر حسن بادینی از اساتید مبرز دانشگاه تهران، استاد راهنمای اول اینجانب در این رساله بودند، ایشان از صاحب نظران و اساتید به نام حوزه مسئولیت مدنی در کشورمان محسوب می شوند، که بهره مندی از راهنمایی های دلسوزانه شان برای حقیر افتخاری بزرگ و بیادماندنی محسوب می شود. ضمناً از اساتید داور داخلی و خارجی علی الخصوص جناب آقای دکتر محمود کاظمی از دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران که زحمت داوری این رساله را متقبل شدند کمال امتنان را دارم.

در پایان مگر می شود فراموش نمود یاد عزیزان همراه را، علی الخصوص خانواده ای که به من شیوهی صداقت و پاک زیستن را با کردارشان آموختن، در این میان نقش یکی برایم برجسته تر بود و آن پدر بزرگ عزیزم است که سال هاست او را ندارم، اما یادش و نامش در کنارم زنده است.

تقدیم با عشق به:

یگانه دفتر نازنینم فاطمه

همسر مهربان و همراهم

پدر و مادر گرامی ام

چکیده

امروزه حریم خصوصی در دنیای اطلاعاتی، به راحتی توسط بسیاری از عوامل به چالش کشیده می‌شود با وجود مخاطرات بسیار، اهمیت فضای سایبر و ضرورت حضور در آن اجتناب ناپذیر است، لذا ضروری است در خصوص مسئولیت مدنی عناصر حاضر در قبال نقض حریم خصوصی کنکاش بیشتری صورت گیرد. گرایش رایج در نظام حقوقی ایران برای مطالبه خسارت ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایبر از کانال خسارت معنوی می‌گذرد که چالش‌ها و مخاطرات بسیاری دارد. مسئله اصلی ما در این رساله بررسی موانع پیش روی اجرای قواعد مسئولیت مدنی در فضای سایبر بوده است و مهمترین هدف ما از ورود در این موضوع نیز ترسیم فضای حقوقی مطلوب برای احقاق حق نقض شده و ایجاد بازدارندگی است. در این پژوهش گردآوری اطلاعات به روش کتابخانه‌ای و شیوه پژوهش، توصیفی، تحلیلی است، این رساله در سه بخش و هر بخش در سه فصل گردآوری و نگارش یافته است، ابتدا مباحث و مفاهیم بنیادین و ریشه‌ای مرتبط با موضوع را شرح و بسط داده‌ایم و سپس ارکان، مبانی و منابع مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی را با توجه به مقتضیات خاص فضای سایبر بررسی نموده‌ایم، سرانجام به مباحث پیشگیری و حفاظت از حریم خصوصی و مطالبه خسارت ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایبر پرداخته‌ایم، تلاش داشته‌ایم تا با بررسی دقیق منابع مختلف پیشنهاداتی کاربردی برای اصلاح لایحه صیانت و حفاظت از داده‌ها ارائه نماییم. اما برخی از دست آوردهای کاربردی پژوهش به طور اجمالی عبارتند از: ارائه تعاریف نوینی برای برخی مفاهیم کاربردی چون پردازش، داده‌های شخصی، حریم خصوصی در فضای سایبر و نقض آن، دست‌یابی به یافته‌های نوین در تسهیل اجرای قواعد مسئولیت مدنی و ارائه تقسیم‌بندی‌های نوینی از اطلاعات و داده‌های شخصی و انواع خسارت. با بررسی‌های صورت گرفته می‌توانیم ادعا کنیم نظام حقوقی ایران در حوزه‌های بسیاری از جمله تدوین حق حریم خصوصی، امنیت داده و قواعد مسئولیت مدنی همچنین قوانین شکلی نیاز به اقدامات فوری از طریق تقنین و تنفیح قوانین و مقررات دارد.

واژگان کلیدی: داده‌های شخصی تخصصی، داده‌های شخصی اختصاصی، خسارت معنوی، خسارت مادی غیر اقتصادی، خسارت مادی اقتصادی.

چکیده	۷
فهرست	۸
مقدمه	۲۰
الف) بیان مسئله	۲۰
ب) اهداف پژوهش	۲۲
پ) اهمیت موضوع	۲۲
ت) سوالات پژوهش	۲۳
ث) فرضیه‌ها	۲۳
ج) مروری بر پیشینه و ادبیات پژوهش و محیط‌شناسی روش پژوهش	۲۴
چ) ساختار پژوهش	۲۴
بخش نخست) کلیات	۲۷
فصل نخست) مفاهیم	۲۸
مبحث اول) سیر وجودی، مفهوم و اهمیت حریم خصوصی	۲۸
گفتار اول) تاریخچه حریم خصوصی	۲۸
بند اول) تاریخچه توجه به حریم خصوصی	۲۹
بند دوم) تاریخچه حریم خصوصی به مفهوم معاصر	۲۹
گفتار دوم) مفهوم حریم خصوصی	۳۶
بند اول) اشکال در ساختار تعریفی و نسبیّت مفهوم حریم خصوصی	۳۶
بند دوم) مفهوم اصطلاحی حریم خصوصی	۳۸
مبحث دوم) مفهوم فضای سایبر و اهمیت و عناصر تشکیل‌دهنده فضای سایبر	۴۱

فهرست

- گفتار اول) مفهوم فضای سایبر ۴۱
- بند اول) سایبر ۴۱
- بند دوم) فضای سایبر ۴۲
- بند سوم) تعریف اصطلاحی فضای سایبر ۴۳
- بند چهارم) اینترنت ۴۶
- بند پنجم) فضای سایبر به عنوان اشاره به اینترنت ۴۷
- بند ششم) سلسله مراتب قدرت در فضای سایبر ۴۷
- گفتار دوم) اهمیت فضای سایبر و اقدامات مفید اجتماعی در این فضا ۴۷
- بند اول) اهمیت فضای سایبر ۴۸
- بند دوم) اقدامات مفید اجتماعی در فضای سایبر ۵۰
- گفتار سوم) مقتضیات فضای سایبر ۵۰
- گفتار چهارم) جامعه اطلاعاتی و فضای سایبر ۵۲
- بند اول) جامعه اطلاعاتی ۵۲
- بند دوم) ویژگی های اساسی یک جامعه اطلاعاتی ۵۲
- بند سوم) ارتباط بین فضای سایبر و جامعه اطلاعاتی ، تامل و ابهام ۵۳
- مبحث سوم) حریم خصوصی و امنیت داده (سایبری) ۵۴
- گفتار اول) تاریخچه بحث امنیت سایبری ۵۴
- گفتار دوم) رابطه مفهوم حریم خصوصی و امنیت داده یا حمایت از داده ۵۶
- مبحث چهارم) تعاریف اصطلاحی ۵۸
- گفتار اول) پردازش و نهادهای مرتبط ۵۹
- بند اول) پردازش ۵۹
- بند دوم) کنترلگر ۵۹
- بند سوم) پردازشگر ۶۰
- بند چهارم) نهاد متقاضی پردازش ۶۰

- بند پنجم) شک در کنترل‌گری یا پردازشگری ۶۱
- بند ششم) نهاد نظارتی..... ۶۲
- گفتار دوم) اطلاعات شخصی ۶۲
- بند اول) چالش سنتی در تعریف اطلاعات شخصی..... ۶۳
- بند دوم) چالش نوین در تعریف اطلاعات شخصی..... ۶۴
- بند سوم) دسته های خاص داده و چالش تقسیم بندی اطلاعات شخصی حساس..... ۶۷
- بند چهارم) داده شخصی "مقایسه دو قانون سابق و حاضراتحادیه اروپایی..... ۶۹
- بند پنجم) نظریه نوین در باب تفکیک داده‌های شخصی..... ۷۰
- گفتار سوم) تعریف نقض داده‌های شخصی و نقض حریم خصوصی در فضای سایبر..... ۷۱
- برآمد (نتیجه گیری فصل و پیشنهادات)..... ۷۳
- فصل دوم) مقوله های حریم خصوصی و ماهیت حریم خصوصی در فضای سایبر..... ۷۷
- مبحث اول) مقوله ها و دسته بندی‌های حریم خصوصی..... ۷۷
- گفتار اول) مقوله های حریم خصوصی ۷۷
- بند اول) حریم خصوصی اطلاعات..... ۷۸
- بند دوم) حریم خصوصی ارتباطات..... ۸۰
- الف) حریم خصوصی مرسولات و مکاتبات در فضای سنتی ۸۱
- ب) حریم خصوصی ارتباطات تلفنی..... ۸۲
- پ) حریم خصوصی ارتباطات سایبری (محیط اینترنت)..... ۸۲
- بند سوم) حریم خصوصی جسمانی..... ۸۴
- بند چهارم) حریم خصوصی اماکن خصوصی..... ۸۵
- بند پنجم) حریم خصوصی متقاضیان کسب و کار و محل کار..... ۸۷
- بند ششم) حریم خصوصی شخصیتی..... ۸۸
- گفتار دوم) حریم خصوصی مادی و معنوی..... ۹۰
- گفتار سوم) حریم روانی، حریم فیزیکی..... ۹۱

فهرست

- گفتار چهارم) حریم خصوصی ذاتی (نوعی) و اکتسابی (اعتباری، شخصی) ۹۱
- مبحث دوم) ماهیت حریم خصوصی در فضای فن آوری اطلاعات و سایر ۹۲
- گفتار اول) تاثیر فن آوری اطلاعات بر حریم خصوصی ۹۲
- گفتار دوم) تعریف حریم خصوصی در فضای سایر ۹۵
- گفتار سوم) داده‌های شخصی در فضای سایر ۹۵
- گفتار چهارم) شاخصه های حریم خصوصی در فضای سایر ۹۵
- برآمد ۹۷
- فصل سوم) مبانی و ادله حمایت از حریم خصوصی ۹۹
- مبحث اول) مبانی حریم خصوصی در حقوق عرفی ۹۹
- گفتار اول) حقوق بشر ۹۹
- گفتار دوم) حق بر کرامت ۱۰۰
- گفتار سوم) حق بر آزادی ۱۰۰
- گفتار چهارم) حق بر امنیت ۱۰۲
- گفتار پنجم) حق بر برابری ۱۰۳
- گفتار ششم) حق بر مالکیت ۱۰۳
- گفتار هفتم) مبنای اخلاقی، فطری حریم خصوصی ۱۰۵
- بند اول) اساس و مبنای اخلاقی حریم خصوصی ۱۰۵
- الف) اخلاق و فضای سایر ۱۰۶
- ب) مفهوم اخلاق سائیری ۱۰۶
- پ) خصوصیات فضای سایر و ابعاد اخلاقی آن ۱۰۷
- ت) نظریه اخلاقی در جهت حمایت از حریم خصوصی در فضای سایر ۱۰۷
- بند دوم) اساس و مبنای فطری حریم خصوصی ۱۰۸
- مبحث دوم) ادله فقهی حمایت از حریم خصوصی ۱۰۹
- گفتار اول) ادله نقلی ۱۰۹

۱۰۹ بند اول) قاعده تسلیط
۱۱۱ بند دوم) قاعده صحت و اصل اباحه
۱۱۲ بند سوم) اصل احترام به حریم مؤمن
۱۱۴ بند چهارم) اصل کرامت انسانی
۱۱۴ بند پنجم) اصل عمومیت اذن
۱۱۶ بند ششم) ممنوعیت استراق سمع و بصر
۱۱۶ بند هفتم) ممنوعیت تجسس و سوء ظن
۱۱۸ بند هشتم) ممنوعیت نیمه و غیبت
۱۱۸ بند نهم) ممنوعیت سبّ و هجو و قذف
۱۱۹ بند دهم) ممنوعیت اِشاعه فحشاء و هتك ستر
۱۱۹ بند یازدهم) اصل لزوم کتمان سر
۱۲۰ بند دوازدهم) ستاریت خداوند
۱۲۱ بند سیزدهم) رازداری
۱۲۱ بند چهاردهم) اصل انعکاس
۱۲۲ بند پانزدهم) سرقت
۱۲۲ بند شانزدهم) رعایت حقوق دیگران
۱۲۳ بند هفدهم) پرهیز از آزار خود و دیگران
۱۲۳ بند هجدهم) نگاه کردن بدون اذن
۱۲۴ گفتار دوم) دلیل عقلی
۱۲۵ برآمد
۱۲۷ بخش دوم) شناسایی مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایبر
۱۲۷ فصل نخست) حقوق کاربران
۱۲۷ مبحث اول) حق قابل تحمل بودن پردازش داده‌ها در gdpr و لایحه «صیانت و حفاظت از داده‌های شخصی»
۱۲۸ گفتار اول) بررسی اجمالی حقوق افراد موضوع داده در GDPR

فهرست

- گفتار دوم) بررسی اجمالی حقوق افراد موضوع داده در لایحه صیانت از داده‌های شخصی ۱۲۸
- مبحث دوم) بررسی تفصیلی اصول و حقوق مسئولیت آفرین شخص موضوع داده ۱۲۹
- گفتار اول) اصول مسئولیت زای حاکم بر چرخه داده ۱۲۹
- بند اول) اصل شفافیت (حق داشتن اطلاعات شفاف - اصل اطلاع) ۱۲۹
- بند دوم) اصل صحت ۱۳۱
- بند سوم) اصل دسترسی و اصل قابلیت انتقال داده ۱۳۲
- بند چهارم) اصل رضایت - اصل انتخاب - اصل پردازش مرتبط ۱۳۴
- بند پنجم) اصل امنیت ۱۳۶
- بند ششم) - اصل ممنوعیت افشاء ۱۳۸
- بند هفتم) - اصل عدم انتقال فرامرزی داده ۱۳۹
- بند هشتم) اصل محدودیت جمع آوری داده ۱۴۰
- گفتار دوم) بررسی برخی دیگر از حقوق خاص موضوع داده خارج از اصول مذکور ۱۴۱
- بند اول) حق اعتراض ۱۴۱
- بند دوم) حق حذف ۱۴۳
- بند سوم) حق جبران خسارت و مسئولیت ۱۴۴
- بند چهارم) حق تصمیم گیری راجع به پردازش داده‌ها پس از مرگ ۱۴۵
- برآمد ۱۴۶
- فصل دوم) ارکان مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایر ۱۵۴
- مبحث اول) وجود ضرر و اوصاف ضرر قابل جبران در مسئولیت مدنی در فضای سایر ۱۵۴
- گفتار اول) مسلم بودن ضرر ۱۵۵
- گفتار دوم) مستقیم بودن ضرر ۱۵۶
- گفتار سوم) شخصی بودن ۱۵۶
- گفتار چهارم) لطمه به حق شخص یا نفع مشروع ۱۵۷
- گفتار پنجم) ضرر جبران نشده ۱۵۷

- گفتار ششم) ضرر قابل پیش بینی..... ۱۵۸
- گفتار هفتم) تجدیدنظر در اوصاف ضرر ۱۵۸
- مبحث دوم) فعل زیان بار و انواع آن در مسئولیت مدنی در فضای سایر ۱۵۹
- گفتار اول) فعل زیان بار..... ۱۵۹
- گفتار دوم) انواع نقض (فعل زیانبار) حریم خصوصی در فضای سایر ۱۶۲
- بند اول) انواع نقض امنیتی..... ۱۶۳
- بند دوم) خطرات حریم خصوصی در فضای سایر (مفاهیم نقض حریم خصوصی)..... ۱۶۴
- بند سوم) انواع و مصادیق نقض حریم خصوصی در قوانین موضوعه ایران..... ۱۶۵
- مبحث سوم) رابطه سببیت در مسئولیت مدنی در فضای سایر ۱۶۷
- گفتار اول) تحلیل تاریخی..... ۱۶۷
- گفتار دوم) گزینش نظریه منصفانه و سببیت خاص ۱۶۸
- برآمد ۱۷۰
- فصل سوم) شناسایی منابع و مبانی مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایر ۱۷۳
- مبحث اول) لزوم بازنگری در مبانی نظری مسئولیت مدنی در فضای سایر..... ۱۷۳
- مبحث دوم) اجرای فرایند اطلاع و اقدام ۱۷۶
- مبحث سوم) منابع مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی در نظام حقوقی ایران ۱۷۸
- مبحث چهارم) منابع و مبانی مسئولیت مدنی ارائه دهندگان خدمات فضای سایر ناشی از نقض حریم خصوصی ۱۷۹
- گفتار اول) حریم خصوصی کاربران حیات خلوت ارائه دهندگان خدمات ۱۸۰
- گفتار دوم) تحلیل یک نظریه مبنی بر تعیین یک مبانی مسئولیت برای واسطه‌ها..... ۱۸۱
- گفتار سوم) وجود ارتباط علی معلولی در مورد مسئولیت واسطه‌ها و کارکرد اقتصادی انتظام بخشی ۱۸۳
- گفتار چهارم) پردازشگر، کنترلگر ۱۸۵
- گفتار پنجم) ایجادکنندگان نقطه تماس بین المللی..... ۱۸۶
- گفتار ششم) ارائه دهندگان خدمات آنلاین..... ۱۸۷
- گفتار هفتم) ارائه دهندگان خدمات دسترسی به اینترنت، رسا..... ۱۹۱

فهرست

- گفتار هشتم) دفاتر خدمات حضوری اینترنت..... ۱۹۴
- گفتار نهم) تاسیس و فعالیت رسانه‌ای..... ۱۹۵
- گفتار دهم) طراحی وب سایت..... ۱۹۷
- گفتار یازدهم) ثبت دامنه..... ۱۹۸
- گفتار دوازدهم) میزبانی..... ۱۹۸
- گفتار سیزدهم) سروری دهنده ایمیل..... ۲۰۰
- گفتار چهاردهم) خدمات ویپ..... ۲۰۰
- گفتار پانزدهم) فعالیت اصناف در فضای سایبر و بازاریابی شبکه ای..... ۲۰۱
- مبحث پنجم) منابع و مبنای مسئولیت مدنی دولت..... ۲۰۱
- گفتار اول) دولت مظنون نقض حریم خصوصی یا حافظ منافع عمومی..... ۲۰۲
- گفتار دوم) گزینش مبنای مسئولیت دولت..... ۲۰۳
- مبحث ششم) منابع و مبنای مسئولیت مدنی کاربران..... ۲۰۶
- گفتار اول) مبنای مسئولیت کاربر عادی..... ۲۰۶
- گفتار دوم) کاربر کنترلگر - کاربر پردازشگر..... ۲۰۷
- گفتار سوم) نقض حریم خصوصی توسط کاربران..... ۲۰۸
- مبحث هفتم) تعهدات نهاد متقاضی با توجه به تکالیف کنترلگر و پردازشگر تحت لایحه و GDPR..... ۲۰۹
- گفتار اول) تعهدات نهاد متقاضی پردازش..... ۲۰۹
- بند اول) تعهدات اولیه متقاضی..... ۲۱۰
- بند دوم) تعهدات قراردادی یا عملی نهاد متقاضی..... ۲۱۱
- گفتار دوم) وظایف قانونی خاص و ملاحظات مربوط به پردازشگر تحت GDPR..... ۲۱۲
- گفتار سوم) وظایف قانونی خاص و ملاحظات مربوط به پردازشگر تحت لایحه..... ۲۱۳
- گفتار چهارم) وظایف قانونی خاص و ملاحظات مربوط به کنترلگر تحت GDPR..... ۲۱۴
- گفتار پنجم) وظایف قانونی خاص و ملاحظات مربوط به کنترلگر تحت لایحه..... ۲۱۵
- گفتار ششم) شک در عنوان قانونی کنترلگر یا پردازشگر..... ۲۱۵

۲۱۷ برآمد
۲۲۶ بخش سوم) حفاظت از حریم خصوصی و مطالبه خسارت
۲۲۷ فصل اول) روش های حفظ حریم خصوصی
۲۲۷ مبحث اول) سیاست های آسیب زدای حریم خصوصی در فضای سایبر
۲۲۸ مبحث دوم) پیشگیری از آسیب های حریم خصوصی
۲۲۸ گفتار اول) ارتقاء امنیت سایبری، مقایسه روش گسترش آگاهی افراد با تدابیر دیگر
۲۲۹ گفتار دوم) ارتقا سواد حریم خصوصی و تاثیر بر رفتار کاربران
۲۳۰ بند اول) سواد حریم خصوصی آنلاین
۲۳۲ بند دوم) پارادوکس حریم خصوصی و خود اظهاری
۲۳۲ گفتار سوم) اقدامات حاکمیتی در راستای حفاظت از حریم خصوصی
۲۳۳ بند اول) اتخاذ سیاست و یک راهبرد ملی امنیت سایبری
۲۳۴ بند دوم) تقنین مطلوب در حفظ حریم خصوصی
۲۳۶ بند سوم) ساختار سازمانی
۲۳۶ بند چهارم) ظرفیت سازی
۲۳۶ بند پنجم) حفاظت و ارتقاء اینترنت (تمامیت و بازبودن)
۲۳۶ بند ششم) کنترل محتوا و اجرای فیلترینگ، دسته بندی کاربران
۲۳۹ گفتار چهارم) امنیت فضای سایبر و بخش خصوصی
۲۳۹ گفتار پنجم) نقش نهادهای مدنی
۲۳۹ گفتار ششم) نقش همکاری بین المللی
۲۴۰ گفتار هفتم) حفظ حریم خصوصی توسط طراحی و به طور پیش فرض
۲۴۳ بند اول) مستعار سازی و رمزنگاری داده های شخصی
۲۴۴ بند دوم) دیواره آتش
۲۴۴ بند سوم) سیستم تشخیص تجاوز
۲۴۴ بند چهارم) نرم افزارهای ضد پیام های ناخواسته

فهرست

۲۴۴ بند پنجم) نرم افزارهای ضد پایش
۲۴۵ بند ششم) پراکسی ها
۲۴۵ بند هفتم) فیلترها
۲۴۵ بند هشتم) تدابیر صدور مجوز
۲۴۶ بند نهم) تدابیر نظارتی
۲۴۶ بند دهم) موافقت نامه عدم افشاء (NDA)
۲۴۷ بند یازدهم) «کاهش خطر» و «انتقال خطر»
۲۴۹ برآمد
۲۵۴ فصل دوم) تفکیک خسارت‌ها و شیوه‌های جبران
۲۵۴ مبحث اول) انواع خسارت‌های قابل مطالبه ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایر
۲۵۴ گفتار اول) انواع خسارت‌های ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایر
۲۵۵ گفتار دوم) نظریه نوین در باب تقسیم بندی خسارت‌ها
۲۵۷ گفتار سوم) تفکیک حق حریم خصوصی در نظام فکری اسلامی
۲۵۹ گفتار چهارم) مال‌انگاری بخشی از حریم خصوصی
۲۶۴ گفتار پنجم) کمک به مطالبه خسارت معنوی
۲۶۵ گفتار ششم) توجه مبنای فقهی و حقوقی قابلیت مطالبه خسارت مادی غیر اقتصادی
۲۶۵ بند اول) استدلال با قاعده منع اکل مال به باطل بدون توجه به نظریات غیر فقهی
۲۶۹ بند دوم) استدلال با قاعده منع اکل مال به باطل با توجه به نظریه های حقوقی
۲۷۲ بند سوم) پاسخ به اشکالات احتمالی
۲۷۳ گفتار هفتم) امکان مطالبه خسارت معنوی
۲۷۴ گفتار هشتم) خسارت قابل مطالبه در نظام حقوقی ایران
۲۷۵ مبحث دوم) شیوه های قابل اعمال جبران خسارت
۲۷۶ برآمد
۲۸۳ فصل سوم) آیین دادرسی مطالبه خسارت ناشی از نقض حریم خصوصی در فضای سایر

- ۲۸۳مبحث اول) صلاحیت دولت‌ها در اختلافات و دعاوی از منظر رویه حاکم و قانون ایران.....
- ۲۸۳گفتار اول) صلاحیت تجویزی یا تقنینی.....
- ۲۸۴گفتار دوم) صلاحیت قضایی.....
- ۲۸۴گفتار سوم) صلاحیت اجرایی.....
- ۲۸۵مبحث دوم) ارزیابی دیدگاه‌های نظری تعیین قانون حاکم بر مسئولیت غیرقراردادی با وجود عنصر خارجی.....
- ۲۸۵گفتار اول) نظریه حکومت قانون مقرر دادگاه.....
- ۲۸۶گفتار دوم) نظریه حکومت قانون محل وقوع فعل زیانبار.....
- ۲۸۷گفتار سوم) نظریه قانون محل تحقق خسارت.....
- ۲۸۷گفتار چهارم) آزادی اردها یا حاکمیت اراده.....
- ۲۸۸گفتار پنجم) نظریه مختار.....
- ۲۸۸مبحث سوم) تعیین قانون حاکم بر مسئولیت غیرقراردادی در حقوق ایران با وجود عامل ارتباط بین‌المللی.....
- ۲۸۸گفتار اول) واقعه زیانبار و خسارت (هر دو) در قلمرو ایران رخ داده باشد.....
- ۲۸۹گفتار دوم) واقعه زیانبار یا خسارت در قلمرو ایران رخ داده باشد.....
- ۲۸۹گفتار سوم) واقعه زیانبار و خسارت (هر دو) در خارج از قلمرو ایران رخ داده باشد.....
- ۲۹۰مبحث چهارم) صلاحیت محلی و ذی نفع در طرح دعاوی مسئولیت مدنی ناشی از نقض حریم خصوصی داده‌ها.....
- ۲۹۰گفتار اول) بررسی شرایط مطلوب برای مطالبه.....
- ۲۹۱گفتار دوم) مرجع صالح در نظام حقوقی ایران.....
- ۲۹۱بند اول) صلاحیت به تبع دعاوی کیفری.....
- ۲۹۲بند دوم) صلاحیت دعاوی اصلی مطالبه خسارت.....
- ۲۹۳گفتار سوم) لزوم توسیع مفهوم ذی نفع و تسریع در رسیدگی در حقوق ایران.....
- ۲۹۳باب اول) توسیع مفهوم ذی نفع.....
- ۲۹۴باب دوم) تسریع در رسیدگی.....
- ۲۹۵برآمد.....
- ۲۹۹سرآمد (نتیجه‌گیری کلی).....

فهرست

۳۰۹	فهرست منابع
۳۳۷	پیوست ها
۳۳۷	پیشنهاد اصلاح پیش نویس لایحه صیانت و حفاظت از داده‌های شخصی
۳۶۰	Abstract

الف) بیان مسئله

گسترش وسایل الکترونیکی تحولی انقلاب گونه را در همه شئون زندگی امروز به ویژه در حوزه اطلاعات و ارتباطات رقم زده است، این تحول هر روز شکوفاتر و گسترده تر نیز می شود به گونه ای که اکثریت قریب به اتفاق انسان ها در حال حاضر از این وسایل در جهت منافع خود بهره می برند. این تحولات از یک سو سبب تسهیل روابط بین انسان ها شده است اما از طرف دیگر روابط ساده و بسیط بشری در تار و پود این امواج تنیده شده است، به گونه ای که شخصی ترین اطلاعات و داده های اشخاص در کسری از ثانیه قابلیت پخش جهانی یافته است. می توان ادعا نمود که انقلابی در حوزه اطلاعات و ارتباطات در دهه اخیر به وقوع پیوسته است. تحولات به وقوع پیوسته، دوره ی اخیر را به عنوان دوره یا عصر ارتباطات مشهور نموده است عصری که قدرت نیز در آن از اطلاعات، ارتباطات و روزآمد بودن دانش است^۱. محیط الکتریکی سیستم "زمان" و "فضا" را تغییر داده است و به طور فوری و مداوم علاقه ها و ارتباطات مردم دیگر را به ما منتقل می کند. تحولات فن آوران این مرادوه را در مقیاس جهانی مطرح ساخته است که "زمان" متوقف شده است، "فضا" ناپدید شده است و ما اکنون در یک دهکده جهانی زندگی می کنیم (McLuhan and Fiore 1967, 63). دستیارهای هوشمند حضور مداوم در زندگی روزمره ما دارند، پیشرفت های تکنولوژیکی سریع باعث افزایش استفاده و قابلیت های آنها شده است؛ بسته به نوع ارائه دهنده، این دستیارها اکنون برنامه روزانه ما را تنظیم می کنند، قرار ملاقات ما را هماهنگ میکنند، خرید ما را انجام می دهند، معابر مسیر ما را تا مقصد مشخص می کنند، لیست های موسیقی ما را پخش می کنند، خانه ها و اماکن ما را کنترل می کنند، می توانند مکالمات ما را ضبط کنند و با توجیه ارتقا کیفیت خدمات به اطلاعات شخصی ما دسترسی پیدا می کنند. به همان اندازه که این فضا میدان خلاقیت و نوآوری و استفاده بهینه می باشد می تواند به جولانگاه افراد و نهاد های شرور و توتالیتیر تبدیل شود.

از نظر فطری حریم خصوصی مورد نیاز هر انسانی است که از لحاظ روانی سالم است و نقض آن آزار دهنده است (کاوه ۱۳۸۷، ۵۴). هر چند ظاهراً فضای سایبر فاقد اثر ملموس به شیوه سنتی می باشد به رغم اسم مرسوم آن یعنی فضای مجازی که گویی فصلی جدا از دنیای سنتی می باشد. از نظر منطقی نباید این فضا را جدای از فضای سنتی و حقیقی فرض نمود بلکه این فضا زیر مجموعه و جزئی از فضای سنتی و حقیقی پیرامون ما می باشد و در رابطه با فضای پیرامونی خود چون دیگر محیط ها و پدیده های اجتماعی دارای تاثیر و تاثر است اما واقعیت این است که افراد در این فضا احساس تنهایی و فقدان نظارت بیشتری دارند، اثر و دامنه کار خود را در مقیاس بسیار گسترده تر از فضای سنتی حس نموده و به همین سبب تمایلات درونی خود را بیشتر بروز می دهند.

^۱ The Knowledge is Power

هر شخص با حضور در فضای سایبر و به مناسبت های مختلف اطلاعات مهمی از اسرار شخصی اش را بدون اینکه متوجه باشد با متولیان و افراد دیگر به اشتراک می گذارد، که بعداً می تواند مورد استفاده و یا سوء استفاده قرار گیرد (قاجار ۱۳۹۱، ۱۳۸). رد پای رفتارها در فضای سایبر به سادگی از بین نخواهد رفت می توان با قاطعیت مدعی بود حس گمنامی و ناشناسی در فضای سایبر توهم و خیالی بیش نیست؛ لذا حریم خصوصی افراد در فضای سایبر که در غالب داده های شخصی است در خطر بی سابقه ای قرار گرفته است. عدم حمایت از اطلاعات شخصی حیاتی ممکن است منجر به پایان دادن احترام به شخصیت و وجود مادی و معنوی یکی برای شکوفایی اقتصادی یا اجتماعی دیگری شود. هر انسانی به فراخور کرامت انسانی خواهان شأن و منزلت خود است که حق حریم خصوصی یکی از میادین و مصادیق بروز و ظهور این خاستگاه می باشد، در حالی که این حق در عصر دیجیتال در هم تنیده، شناور و یله است (Oluwadamilola, 2018, 19).

برای نقض حریم خصوصی در فضای سایبر می توان متهمین متعددی بر شمرد، کاربران، ارائه دهندگان خدمات و دولت ها از این جمله اند. کاربران ممکن است اطلاعات شخصی دیگران را افشاء کنند، سایت ها، واسطه ها و مدیران شبکه های اجتماعی ممکن است اقدامات لازم را برای محافظت از حریم خصوصی کاربران انجام ندهند یا اطلاعات را در اختیار اشخاص دیگری قرار دهند. تصور بن بست یا محدودیت استفاده از دنیای اطلاعات امروز تقریباً غیر ممکن است، اما خواسته احترام به منافع مشروع از جمله حریم خصوصی امری پسندیده و مورد قبول است، لذا تقاضای آزادی برای استفاده از حقوق جامعه اطلاعات باید با تقاضای حفظ حریم خصوصی، حفاظت از داده ها و امنیت منطبق شود (Yannopoulos 2017, 57).

پیشرفت و در واقع تحولات فضای سایبر به صورت لحظه ای است و در هر لحظه حجم انبوهی از اطلاعات جدید در این فضا تولید، عرضه و به طور کلی پردازش می شود، در اینجاست که قوانین باید مرتباً به روز شده و یا قابلیت تطبیق خود با این عرصه را داشته باشند و در پشت سر تحولات بزرگ و سریع فضای اطلاعات و ارتباطات قرار نگیرند، البته با حجم انبوه و سریع تحولات فناورانه نمی شود قوانین را تغییر داد لذا بهتر است قانون قابلیت بروزرسانی را در قالب اصول و قواعد مترقی در درون خود داشته باشد، اما واقعیت این است نه تنها در جوامع جهان دوم و سوم بلکه در جوامع مترقی که بیشتر در نوک پیکان تحولات هستند نیز قوانین عصر اطلاعات نتوانسته است بدون وقفه و شکاف با تکنولوژی روز همگام باشد و همراه با سرعتی که در آن خدمات مبتنی بر فن آوری در حال توسعه و تکامل هستند تکامل یابند به عنوان نمونه می توان تحولات اتحادیه اروپا را مثال زد قانون حفاظت از داده های سال ۱۹۹۵ اروپا در زمانی نگارش یافت که دنیای وب در دوران طفولیت به سر می برد و شبکه های اجتماعی چون توئیتر، فیس بوک و اینستاگرام هنوز شروع به کار نکرده بودند (Rustad and Koenig 2018, 11)، ناکارآمدی این قانون با رشد فناوری روشن تر شد. بعد از سال ها مذاکره و پیشنهاد در سال ۲۰۱۶ قانون جایگزین که قابل قبول و همگام با پیشرفت های تازمان خود بود تصویب و از سال ۲۰۱۸ اجرایی شد که در خود اصول و قواعدی مترقی و قابل قبول و قابل تعمیم به پیشرفت های متصوره را دارد.